

T. S. ELIOT

A pusztulat

V. Amit a menny dörgött

Túl az arcokra izzadt fáklyafényen
Túl a kertek fagyos hallgatásán
Túl a haldokló köves végvidéken
Síráson kiáltozáson
Börtönön palotán és tovadörgő
Tavaszi mennydörgésen hegyek fölött
Ő ki élő volt most halott
Mi akik élők voltunk meghalunk
Csak egy kis türelem

Itt nincs víz csak sziklák körös-körül
Sziklák víz nélkül és a homokos út
Kanyargó kaptató a hegyek között
Amik sziklás hegyek vizek nélkül
Ha lenne víz meg kéne állnunk inni
De nem tudunk megállni gondolkodni
Száraz a veríték láb a homokban
Ha csak víz lenne a sziklák között
Elvásott fogú kiszáradt szájú holt hegyek
Itt állni feküdni ülni sem lehet
Még csak síri csend sincs a hegyek között
Csak meddő mennydörgés eső nélkül
Még csak magány sincsen a hegyek között
Csak a rőt gonosz arcok vicsorgása

Sok dologban különbözöm a bátyámtól, de egyvalami közös bennünk: mindket-
tőnknek van egy-egy féltve őrzött, gyakran felütött T. S. Eliot-kötete. A Faber
& Faber 80 éves jubileumára kiadott gyönyörű kis könyvben már régóta kacér-
kodtam a Waste Land csodálatos, monumentális sivatagi tömbjeivel, így amikor
nagyjából egy éve Szócs Petra elújságolta nekem, hogy a Színház- és Filmművé-
szeti Egyetemen Géher István szemináriumán azt a vizsgafeladatot kapta, hogy
készítsen hangjátékot Eliot költeményének egyik énekéből, rögtön felajánlottam
neki, hogy szívesen újrafordítom a feldolgozandó szöveget. Így ez a fordítás, bár
alkalom szülte, egyben egy régi vágy beteljesítése is, s csak remélni tudom, hogy
egyszer majd lesz erőm – s talán alkalmam is – a teljes költemény lefordítására.
(A ford.)

Sárkunyhóik ajtajában

Ha lenne víz

És nem lenne szikla
 Ha lenne szikla
 De lenne víz is
 És víz
 Egy forrás
 Egy tó a szikla közt
 Ha legalább a víz hangja lenne
 Nem a kabócák
 Meg a száraz fű dalolna
 Hanem a víz hangja a sziklák között
 Remeterigó-dal a fenyvesekben
 Csipp csöpp csip csöpp csöpp csöpp csöpp
 De itt semmi víz sincs

Ki az a harmadik melletted az úton?
 Ha számolom, csak te meg én vagyunk itt
 De előrenézve a fehér útra
 Mindig ott megy melletted egy másik
 Barna köntösben, csuklyában suhan
 És nem tudom, hogy férfi-e vagy nő
 – De ki az a másik, aki melletted megy?

Mi ez a hang fent égben
 Anyák sistergő siratódala
 Miért hemzseg e csuklyás csőcselék
 A fölrepedt föld buktatói közt
 A láthatár ostromgyűrűjében
 Mi az a város túl a hegyeken
 Hasad, megújul, a lila égre robban
 Tornokok dőlnek
 Jeruzsálem Athén Alexandria
 Bécs London
 Valótlan

Hosszú haját használva hegedűnek
 Egy nő susogva játszott a húrokon
 S gyermekarcú denevérek fütyültek
 Szárnyukat csapkodón
 S a sötét falon fejreállva kúsztak
 S a légben fejtetőre dőlt
 Tornokok harangja mérte a múlt időt
 S énektől zengtek az üres víznyelők és száraz kutak.

Itt, e vásott lukban a hegyek közt
 A tompa holdfényben a fű énekel
 Földúlt sírok között, a kápolnáról
 Az üres kápolnát csak a szél lakja már.
 Ablaka sincs, ajtaja tárva-nyitva
 Száraz csont senkinek sem árt.
 Csak egy kakas maradt a tetőgerendán
 Co co rico co co rico
 Villámfény. Majd egy nyirkos fuvallat
 Végre esőt hoz

Gangá apadt, s a bágyadt lombok
 Esőre vártak, míg sötét fellegek
 Torlódtak össze Himavat fölött.
 A dzsungel némán gömbölyödött össze.
 Majd szólt a villám
 DA
 Datta: és mi mit adtunk?
 Barátom, szívembe vér tolul
 Egyetlen gyöngö perc szörnyű vakmerése
 Mit nem von vissza évek józansága sem
 Ez, és csak ez, mi által létezőnk
 Miről nem emlékezik meg gyászjelentés
 És jószándékú pók emlékhálóba nem szövi
 És nyurga ügyvéd nem talál rá pecsét alatt
 Üres szobánkban
 DA
 Dajadhvam: Hallottam a kulcsot
 Egyszer, csak egyszer fordult a zárban
 A kulcsra gondolunk, nézzük börtönünket
 A kulcs gondolata zár börtönbe minket
 Éteri hangoktól csak alkonyatkor
 Támad fel egy percre megtört Coriolanus
 DA
 Dámjata: A hajó vidáman
 Simult a hozzáértő kéz alá
 A víz nyugodt volt, és engedelmes szíved
 Vidáman simulna, hogyha hívnák,
 Kormányzó kezekbe

A parton ültem,
 Halászva, mögöttem száraz pusztasággal
 Legalább földjeimről rendelkezhetem?
 London hídjá leszakad leszakad leszakad

Poi s'ascose nel foco che gli affina
Quando fiam uti chelidon — Ó fecske fecske
Le Prince d'Aquitaine à la tour abolie
E romjaim köré gyűjtött törmelék
Ej, majd kényszerítlek. Hieronymo eszét veszté megint.
Datta. Dajadhvam. Dámjata.
Santih santih santih

(Dunajcsik Mátyás fordítása)

G. ISTVÁN LÁSZLÓ

Második védőbeszéd

Én se éltem úgy mint más. Nem mindegy,
hova tesszük a vesszőt. Az úgy elé
vagy az úgy után. Illetve mindegy. A Jessze
vesszeje szótagolva előlről-hátulról
ugyanaz. Minden halálra ítélt pihent
agyú. Aki nem halálra ítélt, emelje
fel a kezét. Na, ugye? Nekem se kell
mondanom, figyelj, úgyse figyel még bennem
se a beszédre semmi. Kishalál, csak elcsobog
bennem, kisfiam. Csobog alá, csobog az üres
beszéd, a csöndje karnyújtásnyira van.
Kinek van elég hosszú karja, hogy a beszéde
véget érjen? Itt mindenki kiskarú –
a nagykarúság sem ment meg senkit:
hallgatva épp oly szomorú.

Harmadik védőbeszéd

Két élet nem elég egyet
elfelejteni. Mondja Kandi, ha hinne
lélekben, vándorlásban. A felejtés-
haladvány vakolatnyom az arcon, a ráncok
az életlap hegei. Öregszünk, nem hiszi,
csak mondja, hátha azt is elfelejti.
Kitárulkozott ő már férfinak, nőnek,
halálnak, mikor mi volt, és nem lett
soha tőle élettől vemhesebb vagy
könnyebb. Akinek könnyebbül a lelke,
nem mindegy, hova köpi. Arcátlanság,
hogy arc nélkül nem emlékezhet rá, aki.
Pedig az arc csak nyűg: csupa párnán
pihenő súly, levetni volna
könnyebb, még inkább újat növeszteni.
Pedig az arc csak hátra: mikor
szembenéz, Kandi akkor kezd
hátranézni, hamar, mint villanykörtét
csavarja oda-vissza, nyikoroghat
a nyaka, hátha felvillan próbaképp,
zárlat előtt, hogy ő csak úgy, nem
másképp élt hiába.

SZÁLINGER BALÁZS

Az istenek szabója

Hadd tisztelem meg önt, úri szabó,
Az átlagnál előnyösebb termettel,
Mellyel az ön munkáját is segítem,
Egy túlbeszél, forró krisztusi korrál,
Melyből közvetve ön is részesülhet,
S feltétlen köztársaságpártisággal.

Úgy mérhet le, mint kortárs lázadót,
Pedig rendszerbe ágyazott és gyáva,
Férfilétre menő fiú vagyok,
Jobb karommal salvékat tervezek
Hinteni a nép közé – ezt magának
Tudnia kell, mikor tógát varázsol.

Apró pocak, erre számíthatok,
Görnyedve járok, már észreveszem,
De: maradok – így tervezzen velem,
És ígérem, a munkáját, mit végez,
Elhízással én meg nem csúfolom.
Sokan kérdeznek majd az ön nevére.

Maga részesül a történelemből.
Maga még látta lárvaként az istent,
Venus fiát, ki a Iulius-klánból
Szökött magasra – maga még
Emberkorában gyűjthetett be rólam
Néhány titkos és intim adatot.

Sőt: capitoliumi hamvasztással
Kalkuláljon, ezt szinte megígérem.
Gyilkosom mond aznap búcsúbeszédet,
A nép siratja a köztársaságot,
S csak egy kérdés lebeg a tömeg fölött:
Ki lehetett az istenek szabója,

Aki nyilván megszólíthatta Őt?